

Jellemző ezekre, hogy a klinovéglaon kívül az oszloplapok is az *m.b* élekkel egykőzesen rostozottak.

A másik típust képviselik ama penetrált ikerk, amelyeknél két juxtaposítiós ikerpár, (011) szerint, közel 90° alatt növi át egymást. Ezek kifejlődésükben ismét többfélék: egyrészüknél — 1. 22. ábrát — a penetráló iker sokszor csak alig észrevehető sarokkal áll ki a nagyobb ikerpár $c = (001)$ lapjából és táblás. Más részüik inkább négyzetes oszlophoz hasonló, amemiyiben a két penetrált ikerpár hol középalakszerűen, — 23. ábra — hol pedig e határokat elhagyva, teljesen egyenlő mértékben van kifejlődve. V. o. a 28a és 28b ábrákat. Formák tekintetében azonban változatosságot nem mutatnak, mivel csupán a már említett alakok alkotják.

Ugyanezeket a formákat észlelte Szigliget vidékéről való, de ezeknél jóval nagyobb — 1—2 mm — termetű penetrációs phillipsit ikeren HULYÁK is,¹ aki azonban azonosságukat, mérésre kevésbé alkalmas voltak miatt, azok fajsúlya révén mutatta ki.

Összegezve ezek után már most a phillipsitnek eddig ismert hazai előfordulását, kitűnik, hogy mind ez ideig egyedül e fent említett három helyen lép fel: Salgótarján vidékén, Szigligeten és Badacsonytomajon.

Kelt Budapesten, 1913 november 1-én.

LIFFA AURÉL dr.

műegyetemi magántanár, m. k. osztálygeológus.

TÁRSULATI ÜGYEK.

A) SZAKÜLÉSEK.

1. Jegyzőkönyv az 1913. nov. 5-i szakülésről.

A Magyarhoni Földtani Társulat 1913 nov. 5-én a m. k. Földtani Intézet előadótermében szakülést tartott. A szakülés kezdete délután 5 óra.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. műegyetemi tanár.

Jelen vannak: BALLENEGGER RÓBERT, BALLÓ REZSÓ dr., BRAUN GYULA dr., EMSZT KÁLMÁN dr., FRANZENAU ÁGOSTON dr., HORUSITZKY HENRIK, ILOSVAY LAJOS dr., JUGOVICS LAJOS, KOCH ANTAL dr., KULCSÁR KÁLMÁN dr., LÁSZLÓ GÁBOR dr., LÓCZY LAJOS dr., LŐW MÁRTON dr., MÁLY SÁNDOR, MAURITZ BÉLA dr., MODRAI-KOVÁCH ANTAL, PAVLANSZKY EDE, PITTEr TIVADAR, POSEWITZ TIVADAR dr., tegldi RÓTH KÁROLY dr., SCHRÉTER ZOLTÁN dr., STEINBACH GYULA, STREDA REZSÓ dr., SZÉKÁNY BÉLA dr., D. SZEÖKE IMRE, SZONTAGH TAMÁS dr., TREITZ PÉTER, VENDL ALADÁR dr., VIGH GYULA dr., ZIMÁNYI KÁROLY dr., ZSIGMONDY ÁRPÁD.

Távolmaradását kimentette: PAPP KÁROLY dr., elsőtítkár. Jegyző: MAROS IMRE másodtítkár.

¹ HULYÁK V.: Földtani Közlöny 1903. XXXIII. köt. pag. 54.

Elnök megnyitja az ülést és üdvözli a nyári pihenő óta első ízben egybegyűlt szaktársakat, majd felszólítja a másodtitkárt előterjesztéseinek megtételére.

Másodtitkár jelenti, hogy az 1913 június 4-én tartott választmányi ülés társulatunk örökítő tagjainul választotta:

1. SCHRÉTER ZOLTÁN dr. m. k. geológus urat, aki 1906 óta rendes tag, és
2. VENDL ALADÁR dr. m. k. geológus urat, aki 1910 óta rendes tag, mindkettőt LIFFA AURÉL dr. választmányi tag ajánlatára.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Ezután az Elnök átadja székét SZONTAGH TAMÁS dr. alelnöknek.

1. SCHAFARZIK FERENC dr. műegyetemi tanár «Ujabb ásványlelőhelyek Budapest környékén» címen több ritka ásványt tartalmazó kőzetet mutat be Budapest környékéről, nevezetesen sillimanitos csillámpalát és cyanitos gránulitot, mint a Duna által odasodort pleisztocén görgeteget Czinkotáról és egy cirkonban bővelkedő riolituffát a kistétényi szarmatakorú mészkőpadok közül, utóbbit mint egy szarmatakorú vulkáni hamuszórás eredményét.

Az előadáshoz szót kér LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tag. Elmondja, hogy lávaömlések nélküli hamuszórások nemcsak a harmadkornak az előadásban felsorolt emeleteiben, hanem már sokkal régebben is jelentkeztek, és pedig a déltiroli pachycardiumos tufák analógiájára a bakonyi felső kagylós mészkőben, egészen a tridentinus mészkőig. A régmúlt idők vulkáni tevékenységének beszédes tanui ezek.

Nagyon érdekesek azok az óriási kavicsömegek, melyek a gráci medencéig és Wienig nyúlnak törmelékűpok alakjában, s amelyekhez a most bemutatott czinkotai görgetegek is csatlakoznak. E kavicsömegek köpenyként veszik körül a Lajtahegységet és egyrészt Bécs, másrészt felénk lejtenek. SUESSL egyetértve nem az Alpokból, hanem a Morvahegységekből származtatja őket. Ács és Bábolna körül HORTSITZKY és TIMKÓ óriási kavicsokat leltek, amelyek méreteik szerint nem jöhettek az Alpokból. Felszólaló szerint nagy valószínűséggel Nyitra vármegye kristályos hegységeiből származnak.

A budapestvidéki nagy kavicsokat sem a Duna hozta, erre kevés az esése. Az északmagyarországi hegységekből erednek, és pedig oly időkből, amikor sivatagi klíma uralkodott a mai Magyarországon.

Viszontválaszában Előadó kifejti, hogy a bemutatott kőzetek annyira jellemző és pregnáns kifejlődésűek, hogy összetévesztésük kizártnak látszik. Bizonyos, hogy hozzájuk hasonlók hazánkból nem ismeretesek. Legközelebb a Wien feletti Waldviertel-ben találhatók számban, s így onnan kell származtatni őket. Annyiban egyetért Hozzászólóval, hogy itt nem alpesi, hanem a Morvaország felé eső hegységekből származó kőzetekkel állunk szemben. A bemutatott példányok 10 kg-os tuskókból vannak leütve, amiknek idejutását talán a fenékjég és a tavaszi árvíz hullám segíthette elő.

Előadó ezek után elfoglalván elnöki székét, felkéri RÓZSA MIHÁLY dr. tanárt. «A németországi kálisótelepek anyarétegeinek képződéséről és azoknak átalakulásáról» szóló előadásának megtartására.

2. RÓZSA MIHÁLY dr. az ifjabb zechsteini kálisótelepek anyarétegeiről s azoknak poszthum-átalakulásáról tartott kimerítő előadást.

Elnök köszönetet mond az érdekes előadásért, amely igen fáradságos bejárások eredményét nyújtotta. Ismeri a német kálisótelepeket, s így tapasztalatból mondhatja, hogy a látszatra alig megkülönböztethető sóféleségek rétegei között igen nehéz az eligazodás. Előadó eltér az OCHSENIUS-féle magyarázattól, amely szerint a sótestek egységes és legfellebb megismétlődő folyamatok eredményei. Rámutat arra, hogy tektonikai mozgások vertikális helyzetváltozásokat okoztak a medencékben, amikor a plasztikus sótestek összegyűrődtek, a medencék lúgjai pedig ismételten átömlöttek a szomszédos medencékbe, diszkordáns rétegeket rakva le ottan. Hozzájárul ehhez még a descendens vizek kilugozó működése, amely egyrészt ismételten megváltoztatta a sótestek összetételét, másrészt újabb lerakódásokra adott alkalmat.

Mindeme körülmények rendkívül bonyolultakká teszik e sótelepek viszonyait, amelyeknek felderítésében Előadó sok tekintetben eredeti utakon jár. Kívánatos volna, hogy érdekes eredményei mielőbb közkézre kerüljenek.

3. Ezután Elnök felkéri ZSIGMONDY ÁRPÁD bányamérnököt, társulatunk tagját, «Görögországi vasérc-előfordulások» című előadása megtartására.

ZSIGMONDY ismerteti I. az Attalanta—Psakna vidékén levő vasérc-vonulatot, II. a kakosalesi vasércelőfordulást, III. az Athentől nyugatra elterjedő vasércet, s IV. Sziptos-sziget és V. Amorgos-sziget vasérctelepeit. Megjegyzi végül, hogy a Balkán újabb politikai alakulásai a görögországi vasérctelepek termelésére igen előnyösek fognak lenni.

KOCH ANTAL dr. tiszteleti tag az ismertetett vasércelőfordulásokban a fruskagorai ércek analogonjait látja. Ott is a legfelső krétakorú mészkövek és a szerpentin határán fordul elő a barnavasérc, a haematit és magnetit, amely utóbbinak egyes darabjai polárosan mágnesesek.

Különösen a ledincei völgy északi oldalán talált nyomokat, melyek azonban gyakorlatilag keveset ígérnek.

Kontaktmetamorf-képződést tételez fel, oly értelemben, hogy a pikritek és lherzolitok elbomlása és szerpentiné alakulása közben felszabaduló vas hatott a mészkőre.

Ajánlatos volna ezeket az érceelőfordulásokat részletesen megvizsgálni.

Elnök végül köszönetet mondva az előadó uraknak igen becses és érdekes előadásaiért, több tárgy hiányában a szakülést 7 órakor berekeszti.

Jegyezte MAROS IMRE másodtitkár.

2. Jegyzőkönyv az 1913 december 3-i szakülésről.

Az ülés a kir. magy. Természettudományi Társulat üléstermében délután 5 órakor kezdődött.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. műegyetemi tanár.

Megjelentek: GLOETZER JÓZSEF, GÖNCZY KÁROLY, JOLESZ BÉLA, KOTRBA GÉZA, KOLLÁR GÉZA, KOLUMBÁN SÁNDOR, LÉSZAI FERENC, PÉCHY FERENC, RE-

RICH SÁNDOR, SCHERF EMIL, SZOLINSZKY JENŐ, TULOK ISTVÁN, WEISZ REZSŐ és VAKIMICZU TETSUGO (Tokyo) vendégek.

Továbbá: BALLENEGGER RÓBERT, BRAUN GYULA dr., DICENTY DEZSŐ, EMSZT KÁLMÁN dr., ENDREY ELEMÉR, GAÁL ISTVÁN dr., HILLEBRAND JENŐ dr., HORUSITZKY HENRIK, HORVÁTH BÉLA dr., ILOSVAY LAJOS dr., INKEY BÉLA, JUGOVICS LAJOS dr., KOCH ANTAL dr., KORMOS TIVADAR dr., KRENNER JÓZSEF SÁNDOR dr., KULCSÁR KÁLMÁN dr., KÚN ATTILA, LÁSZLÓ GÁBOR dr., LÓCZY LAJOS dr., LŐW MÁRTON dr., MAJER ISTVÁN dr., MAROS IMRE, MARZSÓ LAJOS, MAURITZ BÉLA dr., MODRAI KOVÁCH ANTAL, PANTÓ DEZSŐ, PALKOVICS JÓZSEF, PAPP KÁROLY, PÁLFY MÓR dr., POSEWITZ TIVADAR dr., ROZLOZSNIK PÁL, SASS LÓRÁNT, SIGMOND ELEK dr., STEINHAUSZ GYULA, STRÖMPL GÁBOR dr., SZÁDECZKY GYULA dr., SZINYEI MERSE ZSIGMOND, SZONTAGH TAMÁS dr., SZÓTS ANDOR, TELEGDI RÓTH LAJOS, TIMKÓ IMRE, TREITZ PÉTER, ULICSNY KÁROLY, VENDL ALADÁR dr., VIGH GYULA dr., VIZER VILMOS, VOGL VIKTOR dr., ZIMÁNYI KÁROLY dr., és ZSIGMONDY ÁRPÁD tagok. Összesen 65-en.

Az elnök az ülést megnyitván, felhívja a titkárt jelentésének megtételére. PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár bejelenti a november 5-iki választmányi ülésen megválasztott tagokat. Elnök azután felkéri SZÁDECZKY GYULA dr. kolozsvári egyetemi tanár urat előadásának megtartására.

1. SZÁDECZKY GYULA jelentést tesz a XII. nemzetközi geológiai kongresszusról, amely ez év nyarán Kanadában tartatott, s amelyen a magyar királyi kormány és a kolozsvári egyetem képviselőjében jelent meg. A kongresszus ülései Torontóban tartattak meg 1913 augusztus 7—14-dike közt, de az ülések előtt július 23-án kezdődtek a kirándulások és tartottak szeptember hó végéig. Ezenkívül a nagyobb városok is bemutatták nevezetességeiket a kongresszusnak, úgy hogy kitűnő alkalom nyílt nemcsak Kanada földje eddig kikutatott geológiai viszonyainak, hanem Kanada legnevezetesebb helyeinek gazdagsága rohamos fejlődése, törekvéseinek megismerésére is.

A kongresszusnak 1200 beiratkozott tagja volt, de ezek közül csak 500 tag vett részt, ezek között Magyarországból egyedül a jelentést tevő, holott a Stockholmban tartott XI. kongresszuson 20 magyar tag jelent meg.

Röviden vázolta nemcsak a kongresszus üléseinek lefolyását, hanem azokat a kirándulásokat is, amelyeken résztvett. Ezek elsője a Huron és Ontariótól északra eső, nemrég felfedezett gazdag bányavidékre volt vezetve (Sudbury, Cobalt, Porcupin), amelyen a világon ez idő szerint leggazdagabb nickelérc-bányászat van, továbbá gazdag ezüst-, arany-, vas-, kobalt- bányák is vannak itt.

A másodikon, Montreal vidékén, a Monteregian-dombok alkalikus eruptívus kőzeteit, a harmadikon, Toronto vidékén, a Don völgyének glaciális lerakódásait ismertették meg.

A negyedik végigvezetett Kanada egész földén, a Csendes-tengerben fekvő Vancouvre-szigetre, Victoria városba. Ezen főleg a Kordillerák szerkezetét volt alkalom megismerni. Ennek nyugati vonulatában a Bihar-hegység és Vlegyásza eruptívus kőzeteihez hasonló kőzettársaságot ismert fel. Ezeken kívül a Niagarát és az Egyesült-Államok esodás szép Yellowstone-parkját is meglátogatta jelentésttevő a kongresszus keretén kívül.

Elnök az előadónak köszönetet mond rendkívül érdekes előadásáért, s egyúttal azért, hogy a kanadai XII. geológiai kongresszuson társulatunkat képviselni szíves volt.

2. SIGMOND ELEK dr. műegy. tanár «A talaj mechanikai és fizikai vizsgálati módszereiről» szóló előadásában a módszerek tudományos és gyakorlati jelentőségét saját és mások tapasztalatainak egybevetése alapján domborította ki. Rámutatott arra, hogy a mechanikai elemzésből csak durva különbségek vagy szélsőségek eseteiben vonhatunk gyakorlati következtetéseket. A talaj gyakorlati minősítése szempontjából sokkal értékesebbek azok a fizikai sajátságok, melyek bizonyos körülmények közt állandók, u. m. a talaj szilárdsága, gyúrhatósága, tapadóssága, összetartása. A talaj időszakos fizikai állapotáról pedig hasznos felvilágosítást nyerünk a változó fizikai sajátságok meghatározása alapján. Ezek közül előadó ezúttal csak a porusvolumen, vízfoghatóság, levegőkapacitás és a víztartalom-változás meghatározására vonatkozó módszereket ismertette és ezek gyakorlati jelentőségét tapasztalatokkal indokolta. Előadása folyamán a módszereket és a szükséges műszereket be is mutatta.

Elnök SIGMOND ELEK műegyetemi tanár úrnak alapos és szemléltető előadásáért a társulat nevében köszönetet mond.

3. BALLENEGGER RÓBERT m. k. geológus, rendes tag: A talajok osztályozásáról tartott előadást, kapcsolatban a Földtani Közlöny idei 7—9. füzetében magyar és francia nyelven megjelent «A talajok jellemzése vizes kiváratuk segélyével» című értekezéséhez.

Elmondotta, hogy a talajok kialakulását megszabó tényezőket két főcsoportba oszthatjuk, ezek 1. a kőzet, melyből a talaj keletkezett, 2. azok a folyamatok, melyek segélyével a kőzet-törmelék egy a növények tenyészésére alkalmas közeggé vált. A tényezőknek ezt a két csoportját a multban nem különböztették meg elegendőképen, főleg a második csoportbelieket hanyagolták el, ennek a következménye az volt, hogy nagyon eltérő természetű talajokat soroztak egy-ugyanazon osztályba, csupán csak azért, mert ugyanolyan kőzetből alakultak. Ezen tényezők szerepének taglalása után előadó reámutat azokra a nehézségekre, melyekkel egy természetes talajosztályozási rendszer felállítása jár.

Az eddig felállított talajosztályozások mind a talajok egy bizonyos sajátságán, vagy a talajképződés egy bizonyos tényezőjén alapultak, míg egy természetes rendszernek az összes főbb talajképződési tényezőket tekintetbe kell vennie. Ilyen természetes rendszer az, amelyet a m. kir. Földtani Intézet agrogeológusai fogadtak el és dolgoztak ki. Ennek az alapja az a megfigyelés, hogy minden talaj több szintre különül, melyek között genetikus összefüggés áll fenn. Az egyes talajszintek sajátságos karaktere és állandóan ugyanolyan elhelyeződése lehetővé teszi, hogy azok alapján a talajokat osztályozzuk. A főbb talajtípusok, melyek hazánkban nagyobb területeket foglalnak el, a szürke erdei talajok, a barna erdei talajok, a mezőségi talajok és a kerges-oszlopos székes talajok. Ezek morfológiájának és genezisének ismertetése után szerző reátér saját vizsgálataira, melyeket az egyes talajtípusok jellemzésére a talajok vizes kivonatán végzett. Ezen vizsgálat eredményei, melyek a Földtani Közlöny 1913. évfolyamában a 317—324.

oldalakon olvashatók, újabb bizonyítékai annak, hogy a magyar agrogeológusok által elfogadott talajosztályozási rendszer valóban megfelel azoknak a követelményeknek, melyeknek egy természetes rendszer meg kell hogy feleljen.

BALLENEGGER RÓBERT r. tag előadásához szót kér HORVÁTH BÉLA dr. n. kir. geológus és vegyész, rendes tag, aki a következőket mondja.

4. HORVÁTH BÉLA hozzászólása:

«Tisztelt Szakülés!

Ha BALLENEGGER úr, kedves kollégám, úgy mostani érdekes előadásában, valamint a Földtani Közlöny múlt számában megjelent közleményében (1913. pag. 317.) a talajok jellemzése alatt azok osztályozását is gondolta a vezetőképesség alapján, — miként én azt az említett cikk végén feltüntetett táblázat alapján következtethettem, mely táblázatban a talajok vezetőképességük szerint vannak osztályozva, — akkor ezen osztályozás lehetőségét részemről ez idő szerint kétségesnek találom. Kétségesnek találom három okból, és pedig 1-ször mélyen tisztelt előadó barátomnak saját vizsgálati eredményei alapján, 2-szor az én hasonló irányú vizsgálataim alapján, és 3-szor azon körülmény alapján, hogy a talaj mesterséges megváltoztatása, pl. szántás vagy műtrágyázás által a vezetőképesség értéke, mint azt vizsgálataim is bizonyítják, megváltozik.

1. Az első aggályomat tehát, mely a talajoknak vezetőképesség szerint való osztályozására irányul, a cikkben közölt vizsgálatok képezik, amelyek épen azt bizonyítják, hogy a talajokat a vezetőképesség alapján ez idő szerint osztályozni nem lehet. A fent említett közleményben feltüntetett táblázatok szerint az egyes talajok vezetőképessége a következő határok közt ingadozik:

Erdei szürke talaj (4) $\times 10^6$	18·4—49·8.
Erdei barna talaj (2) « 10^6	75·6—138·4.
Réti agyag (2) $\times 10^6$	71·3—77·7.
Mezőségi fekete talaj (1) $\times 10^6$	51·9.
Mezőségi barna talaj (7) $\times 10^6$	69·2—203.
Székes talaj (2) $\times 10^6$	176—1364.

A () zárjel között lévő szám jelenti, hogy hányféle talaj vezetőképessége lett meghatározva.

Ezen táblázat szerint többféle talajtípus egybeesik, tehát szabatos elkülönítésük a vezetőképesség alapján kétségesse válik, ugyanis:

erdei barna	= réti agyag,
erdei barna	= mezőségi barna,
réti agyag	= mezőségi barna,
mezőségi barna	= székes talaj.

2. A második aggályomat, mely a talajoknak vezetőképesség szerint való osztályozására vonatkozik, saját vizsgálati eredményeim képezik. Hat talajnak legfelsőbb rétegét vizsgáltam meg, amely talajokat a földtani intézet agrogeológiai osztálya bocsájtotta rendelkezésünkre, és amelyek TREITZ PÉTER főgeológus barátom szóbeli bemondása szerint mind típusos zonális talajok voltak. A vizes

oldatot úgy készítettem, mint a hogyan GEDROIC előírja, a meghatározásokat kétféle elektródokkal végeztem 18° -on, egy olyan pontos termostatban, melynél az ingadozás legfeljebb $\pm 0.05^\circ$ volt, s a kapott eredmények középértékét vettem. A nyert eredmények a következők:

Erdei szürke talaj $\times 10^6$	80.3,
Erdei barna talaj nem állott rendelkezésemre,	
Réti agyag $\times 10^6$	88.23,
Mezőségi fekete talaj $\times 10^6$	133.75,
Mezőségi barna talaj $\times 10^6$	159.65,
Székes talaj $\times 10^6$	369.5,
	290.96.

Ezek szerint tehát egyedül a mezőségi barna talaj vezetőképességének értéke esik BALLENEGGER kollégám által meghatározott értékhatárok közé, míg a többi talajféleségnél az általam megállapított értékek egyike sem egyezik meg azokkal.

3. A harmadik aggályomat azon körülmény okozza, hogy mivel a talaj vezetőképessége a mélységgel változik, mint azt egy mezőségi fekete talajjal végzett vizsgálatom bizonyítja, ugyanis

0—10 cm-nyi mélységben $\times 10^6$	133.75,
10—20 « « « «	98.27,
20—30 « « « «	80.90,
30—40 « « « «	72.70,
60—70 « « « «	75.79,
80—100 « « « «	56.38,

következik, hogy ha a talaj rétegeinek egymásutánját mesterségesen megbolygatjuk, pl. szántás vagy kapálás által, a legfelső szint — (ennek a vezetőképessége alapján csoportosítja ugyanis a fent említett cikk a talajokat) — vezetőképessége szintén megváltozik. Így, mikor a szántást utánozandó a 0—10 és 10—20 cm-nyi mélységű mezőségi fekete talajrétegeket egyenlő mennyiségben összekevertem, a vezetőképesség 114.67 volt, mikor pedig 0—10, 10—20 és 20—30 cm-nyi mélységű talajrétegeket kevertem össze, a vezetőképesség 105.55 volt.

Az elmondottak azt hiszem mind támogatják azon véleményemet, hogy a talajoknak vezetőképességük alapján való osztályozása legalább ez idő szerint nem valószínű.

Végül megjegyzem, hogy az elektromos vezetőképesség értékeinek változásában mutatkozó rendszertelenség folytán ezen értékek még jellemző adatkul sem használhatók fel a talajok leírásánál.»

HORVÁTH BÉLA ezen felszólalására SIGMOND ELEK megjegyzi, hogy BALLENEGGER és HORVÁTH urak vizsgálatai nem állanak szemben egymással, mert csak a felfogásban és az adatok értelmezésében van az eltérés. BALLENEGGER szándékosan hagyta ki a szélső adatokat. Azt nem mondotta, hogy ez kritériuma, csak azt, hogy ez jellemzője a talajnak. A HORVÁTH-féle típus-átolódások csak

kivételesek, ugyanis HORVÁTH úr olyan talajt vizsgált, amelynek felszínén a sók koncentráálódtak. A talajon a szántás is változtat, de ennek csak rögtön vizsgálva van értelme, mert ha egyszer a felsőrész átérlik és a párolgás közbelép, úgy ismét a régi adatok fognak előállni.

TREITZ PÉTER felszólalásában megjegyzi, hogy a HORVÁTH B. dr. úrnak hivatalból átadott talajok között levő szürke erdei talaj jelzésű szelvény nem típusos hegyi erdei talaj, minthogy az Bács megye déli részéről egy elkékesedő mocsári erdőből származik.

BALLENEGGER RÓBERT reflektálva a felszólalásokra, konstatálja, hogy HORVÁTH BÉLA úr azon téves felfogásból indul ki, mintha ő a talajok vizes kivonatanak vezetőképessége alapján kívánná a talajokat osztályozni. Ő ezt sohasem mondta, mai előadásában is csak arra utalt, hogy a vizes kivonatokon végzett vizsgálatok az agrogeológusok által elfogadott morfológiai osztályozás helyességét új oldalról bizonyítják. A HORVÁTH úr által végzett meghatározások is ezt bizonyítják, mert ha a szürke erdei talajtól eltekintünk, amely TREITZ PÉTER felszólalása szerint nem típusos erdei talaj, a többi érték egészen jól összevág az általa a Földtani Közlöny 324. oldalán közölt táblázat értékeivel, amely csak típusos talajokon nyert értékeket tartalmaz. HORVÁTH BÉLA ennek a táblázatnak számadatait önkényesen megváltoztatta, amennyiben olyan értékeket helyettesített bele, melyeket BALLENEGGER nem típusos talajokon nyert, amely talajok átmeneti jellegét az említett dolgozatban ki is emelte.

Jegyezte PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár.

3. Jegyzőkönyv az 1914 január 7-i szakülésről.

Az ülés a kir. magy. Természettudományi Társulat üléstermében délután 5 órakor kezdődik.

Elnök: IGLÓI SZONTAGH TAMÁS dr. királyi tanácsos.

Megjelentek: BUGARSZKY ISTVÁN dr., GLOETZER JÓZSEF, KOTRBA GÉZA, VATTAY ISTVÁN és VAKIMICZU TETCSUGO (tokyói tanár) vendégek.

Továbbá: BALLENEGGER RÓBERT dr., BALLÓ REZSŐ dr., BERKÓ JÓZSEF, EMSZT KÁLMÁN dr., HILLEBRAND JENŐ dr., HORUSITZKY HENRIK, HORVÁTH BÉLA dr., JUGOVICS LAJOS dr., KADIC OTTOKÁR dr., KORMOS TIVADAR dr., KRENNER JÓZSEF SÁNDOR dr., KULCSÁR KÁLMÁN dr., LÓCZY LAJOS dr., LŐW MÁRTON dr., MAROS IMRE, MODRAI KOVÁCH ANTAL, PANTÓ DEZSŐ, PAPP KÁROLY dr., PÁLFY MÓR dr., ROZLOZSNIK PÁL, SASS LÓRÁNT, SCHAFARZIK FERENC dr., SCHERF EMIL, SCHOLTZ PÁL KORNÉL, SIGMOND ELEK, SOMOGYI KÁLMÁN, STEINHAUSZ GYULA, TIMKÓ IMRE, TOBORFFY ZOLTÁN dr., ULICSNY KÁROLY, VIGH GYULA, WESZELSZKY GYULA dr. és ZSIGMONDY ÁRPÁD tagok, összesen 40-en.

Elnöklő másodelnök az ülést megnyitván, felhívja az elsőtitkárt titkár jelentésének megtételére.

PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár bejelenti az 1913 dec. 3-iki választmányi ülésen megválasztott 6 tagot.

Elnöklő másodelnök felkéri HORVÁTH BÉLA dr. rendes tagot bejelentett előadásának megtartására.

1. HORVÁTH BÉLA dr., «A talaj mangántartalmának mennyiségi meghatározásáról» szóló előadásában mérései alapján kimutatja, hogy az eddig használatos ammoniás és acetátos chemiai módszerekkel a talaj mangántartalma pontosan nem mutatható ki. Az előadó azután ismertet egy colorimetriás módszert, mellyel a mangán gyorsan és pontosan kimutatható. A módszer lényege az, hogy a mangánt persulfáttal permanganáttá oxidáljuk, melynek koncentrációja azután ismert erősségű permanganáttal való összehasonlítás által colorimetriás úton könnyen meghatározható.

Az előadó felhívja a szakülés figyelmét, hogy a földtani intézet 1911. és 1912. évi jelentésében közölt talajelemzési adatainál egy számítási hiba csúszott be. Ugyanis a grammäquivalensek kiszámításánál a kovasavnál csak a sósavban oldódó kovasavat vette számításba, de nem vette hozzá még — amint SIGMOND professzor szerint kellett volna — a nátronlúgban oldódó kovasavat is. Innét származik az oxigénmaradék magas értéke. Ezek majd így helyesbítve fognak újból sajtó alá kerülni.

Elnöklő másodelnök az előadónak köszönetet mondva előadásáért, felkéri WESZELSZKY GYULA rendes tagot előadásának megtartására.

2. WESZELSZKY GYULA dr.: Herkulesfürdő forrásai radioaktivitásának vizsgálata című előadásában kifejti, hogy a liaszagyagpalából fakadó Ferenc, Erzsébet I., Erzsébet II. és Szapáry-források olyan radioaktiv hatásúak, mint az átlagos magyar ásványvizek, tehát $0.1-0.5 \times 10^6$ Millicurie radioaktivitásúak. Ezekben a forrásokban $H_2 S$ is van.

Ellenben a mészkőből fakadó Lajos, Herkules és Károly-források, amelyekben $H_2 S$ nincs, jóval erősebb radioaktivitásúak, mint a magyar ásványvizek, körülbelül olyan erősek, mint a budai Gellért-hegy melegvízű forrásai.

A herkulesfürdői hévizek radioaktivitása:

I. Liaszagyagpalából fakadó kénhidrogén tartalmú hévizek	}	Ferenc-forrás	0.10×10^{-6} Millicurie
		Erzsébet I. forrás . .	0.23×10^{-6} «
		Erzsébet II. forrás . .	0.34×10^{-6} «
		Szapáry-forrás	0.33×10^{-6} «
II. Mészkőből fakadó kénhidrogént nem tartalmazó hévizek	}	Lajos-forrás	1.44×10^{-6} «
		Herkules-forrás	2.51×10^{-6} «
		Károly-forrás	6.59×10^{-6} «

A herkulesfürdői források ingadozó hőmérséklete a bonyolódott hidrosztatikai viszonyok, meleg, hidegvíz keveredés és duzzasztás következménye. A vizek keveredése nem mélyen, hanem a barlangban történik. Sem a radioaktivitás, sem a kénhidrogén-tartalom nem mutat juvenilis eredetre; mert az első csoportbeli források kénhidrogén-tartalma bizonyára a liaszpalából ered.

WESZELSZKY GYULA előadásához többen hozzászólnak.

LÓCZY LAJOS üdvözli az előadót érdekes vizsgálataíért, s fölemlíti, hogy a múlt hónapban a madridi balneológiai kongresszuson végighallgatta MAUREAU tanár előadását, aki nagy apparátussal igyekezett kimutatni, hogy a francia vizek fontos alkotórésze a rádium-emanáció, s hogy a radioaktivitás és a ritka

gázok között szerves összefüggés van. MAUREAU vizsgálatai a *Revue Scientifique*-ben fognak megjelenni, s ezeket fontosabbnak tartja a német vizsgálatoknál. A herkulesfürdői vizsgálatokat inkább a téli hónapokban kellene végezni, amidőn a fürdő üzeme nem zavarja a vizsgálatokat. Kiemeli, hogy a budapesti és herkulesfürdői hegység tektonikai szerkezete nagyon különbözik, s ezért az előadónak ebbeli összehasonlítása kissé sántikás¹.

SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök ráutal arra, hogy a herkulesfürdői hévvizek időszakonként való megzavarodása vizsgálatai szerint a Cserna-patakból ered, melynek felsőbb szakaszán eltűnő víze a hasadékokon át a barlangüregbe szivárog s ott a hévvizeket összezavarja. Köszöni a m. kir. Földművelésügyi Minisztériumnak, hogy alkalmat adott előadónak a vizsgálatokra, s óhajtja, hogy a m. kir. Pénzügyminisztérium is vizsgálta meg Selmecebányán a Ferenc-akna melegvizeit.

Emez óhajával az ülést esti 7 órakor berekeszti.

Jegyezte PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár.

B) VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSEK.

a) Kivonat az 1913 november 5-én tartott ülési jegyzőkönyvéből.

Elnök: Dr. SCHAFARZIK FERENC műegyetemi tanár.

Jelen vannak: EMSZT KÁLMÁN dr., FRANZENAU ÁGOSTON dr., HORUSITZKY HENRIK, ILOSVAY LAJOS dr., KOCH ANTAL dr., LÓCZY LAJOS dr., MAURITZ BÉLA dr., SCHRÉTER ZOLTÁN dr., SZONTAGH TAMÁS dr. és TREITZ PÉTER urak.

Távolmaradásukat kimentették: PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár, és LIFFA AURÉL dr. választmányi tag.

Jegyző: MAROS IMRE másodtitkár.

Elnök 7 órakor megnyitja az ülést, üdvözli a választmányt és harmonikus együttműködést kíván az új ülészakon. Üdvözlí továbbá LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tagot, abból az alkalomból, hogy balatoni nagy munkája megjelent és közkinésésé lett. Még a nyáron alkalma volt egy másik tiszteleti tagunkat: ILOSVAY LAJOS dr.-t is üdvözölhetni társulatunk nevében, és pedig a Lipót rend lovagkeresztjével történt legfelsőbb kitüntetésé alkalmából.

Szomorú érzéseket is kellett tolmácsolnia: VÁMBÉRY ÁRMIN halála alkalmából a Magyar Földrajzi Társaságnak, TELEKI GÉZA gróf halála alkalmából pedig az Orsz. Magy. Bányászati és Kohászati Egyesületnek fejezte ki társulatunk részvétét.

Elnök ezután felszólítja a másodtitkárt előterjesztéseinek megtételére.

Másodtitkár jelenti, hogy az 1913 június 4-iki választmányi ülés óta rendes tagokul jelentkeztek:

1. Tudományegyetemi növénytani intézet, Kolozsvár. Ajánlja: RICHTER ALADÁR dr.

2. Somogyi könyvtár, Szeged. Ajánlja: TÖMÖRKÉNYI ISTVÁN.

3. Református egyházi tanítói szakkönyvtár, Debrecen. Ajánlja: a titkárság.

4. BARTA KÁROLY állami szakiskolai főmüvezető, Zalatna. Ajánlja: a titkárság.

5. JEKELIUS ERICH tanárjelölt, Budapest. Ajánlja: a titkárság.

6. GJONOVICS BERTALAN MIKLÓS császári tanácsos, Castelnuovo. Ajánlja: GAÁL ISTVÁN r. t.

7. GERECE PÉTER dr. főreáliskolai tanár, Pestújhely. Ajánlja: Barlangkutató Szakosztály.

8. RUDNYÁNSZKY LÁSZLÓ főszolgabíró, Ráckeve. Ajánlja: Barlangkutató Szakosztály.

A jelentkezőket a választmány rendes tagokul megválasztja.

Örökítő tagul jelentkezett :

9. KARCZAG ISTVÁN földbirtokos, Keszthely. Ajánlja: a titkárság.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Meghalt :

1. HELTAI FERENC dr. székesfővárosi főpolgármester. Ajánlotta: PAPP KÁROLY dr. 1910-ben.

Szomorú tudomásul szolgál.

Kilépésüket jelentették :

2. KISS BÉLA polgári iskolai tanár, Máramarossziget. Ajánlotta: SCHOK LIPÓT 1910-ben.

3. LEIDENFROST GYULA dr. tanár, Budapest. Ajánlotta: VADÁSZ MÓR ELEMÉR 1910-ben.

4. LENK JENŐ tanár, Selmecebánya. Ajánlotta: VADÁSZ MÓR ELEMÉR 1910-ben.

5. MADARASSY BECK GYULA, Budapest. Ajánlotta: a titkárság 1910-ben.

6. RICHTER ALADÁR dr. egyetemi tanár, Kolozsvár. Ajánlotta: LŐRENTHEY IMRE dr. 1909-ben.

7. RÉVÉSZ SÁMUEL okl. mérnök, Budapest. Ajánlotta: a titkárság 1910-ben.

LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tag hangsúlyozza, hogy a kilépések csak az esetben vehetők tudomásul, ha az illetők fizetési kötelezettségüknek eleget tettek.

Elnök elrendeli a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasását, amelynek megtörténte után megemlíti, hogy a kanadai geológiai kongresszuson SZÁDECZKY GYULA dr. kolozsvári egyetemi tanár ur vett részt társulatunk képviselőjeként.

Végül SZONTAGH TAMÁS dr. alelnök jelenti, hogy BÖCKH JÁNOS szobrának agyagmintája STROBL ALAJOS mester műtermében készen áll és ruszkaicai márványból másfél életnagyságban fog kidolgozásra kerülni. Örvendetes tudomásul szolgál.

Más tárgy nem lévén, Elnök az ülést 7 ó. 30 p.-kor berekeszti.

Jegyezte MAROS IMRE másodtitkár.

b) Kivonat az 1913 december 3-án tartott választmányi ülési jegyzőkönyvéből.

Az ülés a kir. Magy. Természettudományi Társulat üléstermében esti 8 órakor kezdődik.

Elnök: SCHAFARZIK FERENC dr. műegyetemi ny. r. tanár és dékán.

Megjelentek: TELEGDY ROTH LAJOS tiszteleti tag, továbbá EMSZT KÁLMÁN dr., HORUSITZKY HENRIK, KORMOS TIVADAR dr., PÁLFY MÓR dr., TIMKÓ IMRE és TREITZ PÉTER választmányi tagok, SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök, PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár, MAROS IMRE másodtitkár és ASCHER ANTAL pénztáros.

Elnök az ülést megnyitván, a mai jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri PÁLFY MÓR dr. és TIMKÓ IMRE választmányi tagokat.

Majd felhívja a titkárt jelentésének megtételére.

PAPP KÁROLY dr. elsőtitkár erre a következőket jelenti:

«Igen tisztelt Választmány! Tisztelettel jelentem, hogy a f. évi november 5-iki választmányi ülés ó t a r e n d e s t a g u k o l jelentkeztek:

1. BAUMGART ERNŐ kőiparos, Berlin. Ajánlja: a titkárság.
2. CZELLER TIBOR bölcsészethallgató, Vác. Ajánlja: KORMOS TIVADAR dr. választmányi tag.
3. KLÜPFEL WALTER geológus, Strassburg. Ajánlja: a titkárság.
4. STRASSER ALBERT mérnök, Budapest. Ajánlja: a titkárság.
5. TELKES PÁL m. k. földt. int. könyvtáros, Budapest. Ajánlja: MARZSÓ LAJOS r. t.
6. SCHERF EMIL okl. vegyészmérnök, Budapest. Ajánlják: SIGMOND ELEK és SCHAFARZIK FERENC.

A választmány a felsorolt urakat rendes tagokká megválasztja.

Kilépésüket jelentették :

1. LEGEZA VIKTOR székesfővárosi leánygimnázium tanár, tagul ajánlotta: STAUB MÓR 1874-ben.
2. HULYÁK VALÉR kir. kat. főgimn. tanár. Tagul ajánlotta : LIFFA AURÉL dr. 1900-ban.
3. ZSILINSZKY ENDRE dr. földbirtokos, Békéscsaba. Tagul ajánlotta: TREITZ PÉTER 1895-ben.
4. P ö s t y é n f ü r d ő i g a z g a t ó s á g a Pöstyén, tagul ajánlotta: HORUSITZKY HENRIK 1911-ben.
Maghalt :
5. STARNA SÁNDOR m. k. bányafőmérnök, Hodrusbánya. Tagul ajánlotta: CSEH LAJOS 1885-ben.»

A bejelentések tudomásul vétele után a választmány a folyó ügyek tárgyalására tér át. A folyóügyek sorából a következők kerülnek sorra:

1. ILOSVAY LAJOS dr. úr, társulatunk tiszteleti tagja értesíti a Választmányt, hogy a kir. magy. Természettudományi Társulat üléstermét társulatunknak a december, január s február első szerdájára engedélyezi. A választmány a terem átengedéseért a kir. Magy. Természettudományi Társulat Tekintetes Választmányának köszönetet mond.

2. A m. k. Pénzügyminiszterium RÓZSA MIHÁLY dr. kálisótanulmányainak közzététele ügyében átír az elnökséghez oly értelemben, hogy RÓZSA tanár külföldi tanulmányútjáról a jelentést közvetlenül a m. k. Pénzügyminiszteriumhoz terjessze. A jelentés beérkezése után fog dönteni a tanulmánynak a Földtani Közlönyben kért közzététele ügyében (146—1913. Földt. Társ. Elnöki és 145,611 sz. m. k. Pénzügyminiszteri iratok).

3. SZILÁDY ZOLTÁN dr. nagyenyedi kollégiumi tanár kéri a Tekintetes Választmányt, hogy a BENKŐ FERENC emlékére indított gyűjtésben a Bethlen-kollégiumot támogatassa.

A választmány BENKŐ FERENC, az első magyar ásványtan írója emlékének megörökítését a legmelegebben pártolja, s az emlék megörökítésére irányult gyűjtést szívesen támogatja. Felhatalmazza a titkári hivatalt, hogy 300 gyűjtőívet a Magyarhoni Földtani Társulat költségére a társulat tagjainak szétküldhessen.

4. BELLA LAJOS a Barlangkutató Szakosztály alelnöke a szakosztály választmányának nevében kéri az anyaegyesület választmányát, hogy az «üdvös együttműködés érdekében ejtse módját annak, hogy a Barlangkutató Szakosztály vezetőiről szóló személyes ügyek a Földtani Közlönyben nyilvánosan közzé ne tétessenek.»

PÁLFY MÓR választmányi tag megjegyzi, hogy a választmányban már két ízben is hangoztatta, hogy a jegyzőkönyvek csak kivonatosan közöltessenek, s különösen a személyes ügyek a nyomtatásból maradjanak ki.

Többek hozzászólása után Elnök kimondja, hogy a választmányi ülések jegyzőkönyvei a jövőben a Földtani Közlönyben csak kivonatosan, s a személyes természetű ügyek kihagyásával közöltessenek.

5. Az Egyetemi Természettudományi Szövetség elnöksége kéri a vá-

lasztmányt, hogy hátralékos tagsági díjait elengedve, a Földtani Közlönyt díjtalanul engedélyezze.

Elsőtítkárra javaslatára a választmány kimondja, hogy a Természettudományi Szövetség Évi Jelentésével hajlandó csereviszonyba lépni, hogy így a Szövetség a Földtani Közlönyt anyagi áldozatok nélkül megszerezhesse.

6. Elsőtítkárra jelentést tesz az általa kezelt forgótöke állásáról. Eszerint az 1—569. sz. tételek alatt bevétel 16,977 K 62 f, az 1—207 sz. tételek alatt kiadás 16,265 K 95 f. Készpénz maradvány 711 K 67 f. A bejelentést a választmány tudomásul veszi.

Egyéb tárgy híján Elnök az ülést esti félkilenc órakor berekeszti.

Kelt Budapesten, 1913 december 3-án.

Jegyezte PAPP KÁROLY dr. elsőtítkárra.

c) Kivonat az 1914 január 7-én tartott választmányi ülési jegyzőkönyvéből.

Az ülés a kir. magy. Természettudományi Társulat üléstermében estéli fél nyolc órakor kezdődik.

Elnök: SZONTAGH TAMÁS dr. királyi tanácsos, a m. kir. földtani intézet aligazgatója.

Jelen vannak: LÓCZY LAJOS dr. tiszteleti tag, továbbá EMSZT KÁLMÁN dr., HORUSITZKY HENRIK, KORMOS TIVADAR dr., PÁLFY MÓR dr., TIMKÓ IMRE választmányi tagok, KADICS OTTOKÁR dr. rendes meghívott tag, mint a Barlangkutató Szakosztály titkára, PAPP KÁROLY dr. elsőtítkárra, MAROS IMRE másodtitkárra és ASCHER ANTAL pénztárnok.

Elnöklő másodelnök az ülést megnyitván, jelenti, hogy SCHAFARZIK FERENC dr. elnök úr a műegyetemi tanácsban most folyó tanácskozás miatt nem jelenhet meg a mai ülésen. Elnöki bejelentéseit örvendetes hírral kezdi. Ugyanis ILOSVAY LAJOS dr. műegyetemi tanár urat, társulatunk tiszteleti tagját Őfelsége tegnap, azaz január 6-án vallás- és közoktatásügyi államtitkárrá nevezte ki. A választmány felhatalmazását kéri, hogy a társulat választmánya nevében az elnökség írásban üdvözlje magas méltóságba jutott régi, buzgó tagtársunkat. A választmány a legnagyobb örömmel járul hozzá ILOSVAY LAJOS dr. államtitkárra úr üdvözléséhez, s felkéri az elnökséget, hogy legmélyebb tisztelete tolmácsolása kapcsán az üdvözlő iratot minél előbb ILOSVAY tiszteleti tagunkhoz juttassa.

Elnöklő másodelnök ugyancsak üdvözlöi TIMKÓ IMRE választmányi tagtársunkat főgeológusi előléptetése alkalmából, valamint KADICS OTTOKÁR tagtársunkat osztálygeológussá és MAROS IMRE másodtitkárra I. osztályú geológussá történt kinevezetése alkalmából.

Emez örvendetes hírek mellett szomorú esemény is történt. Ugyanis ASCHER ANTAL pénztárosunk neje: szül. WEISZ ANTÓNIA házasságuk 20-ik évében múlt év december 24-én elhunyt. A választmány a nagy csapásban mély részvétét fejezi ki ASCHER ANTAL pénztáros úrnak.

Elnöklő másodelnök ezután felhívja az elsőtítkárra, hogy a múlt ülés jegyzőkönyvét olvassa fel. Ennek megtörténte után a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri HORUSITZKY HENRIK és TIMKÓ IMRE választmányi tagokat. Majd felhívja a titkárra jelentésének megtételére.

Elsőtítkárra jelenti, hogy az 1913 december 3-iki választmányi ülés óta rendes tagokul jelentkeztek:

1. M. k. állami Erdőhivatal, Szombathely. Ajánlja: a m. k. Földművelésügyi Minisztérium.
2. DÖMÖTÖR JÁNOS bányamérnök, Buják. Ajánlja: NOSZKY JENŐ r. tag.
3. SILBERSTEIN ARNOLD főszerkesztő, Budapest. Ajánlja: a titkárság.

4. BÁRÓ WATTENWYL IDA, Pusztavesz. Ajánlja: HORUSITZKY HENRIK választmányi tag.

A választmány a felsoroltakat rendes tagokul megválasztja.

A folyóügyek sorából a titkár jelenti, hogy a társulat:

1. A nagyenyedi Bethlen-kollégium tanári karának gyűjtőfét: BENKŐ FERENC mineralógus emlékének megörökítésére 300 példányban szétküldötte. Tudomásul szolgál.

2. KORMOS TIVADAR dr. választmányi tag az Adria-Egyesület nevében csereviszony kötését kéri. Megtörténik.

3. A minnesotai egyetem könyvtára kéri a Földtani Közlöny régi évfolyamait csere fejében. A választmány felhatalmazza a titkárt, hogy a meglévő készletekből küldhessen.

4. A nemzetközi Panama kiállítás rendezőse meghívja a társulatot S.-Franciscoba 1915 febr. 20-dika és december 4-dike között bármely napon felolvasások tartására.

A választmány annak idejében a kiállításra elutazó tagtársak közül fog valakit felkérni a képviselőre.

5. A X. nemzetközi Földrajzi Kongresszus Rómában a föld dombormű térképének kiadását határozta el, kéri ennek közlését a Földtani Közlönyben. A választmány a közlést megengedi.

6. SEMSEY ANDOR dr. úr tiszteleti tagunk megköszöni 80 éves születésének évfordulóján 1913 december 22-én történt üdvözlését. Elnöklő másodelnök jelenti, hogy SEMSEY ANDOR urat Tátraszéplakon személyesen üdvözölte ez alkalommal a m. k. földtani intézet nevében, amikor a társulat jókívánatait is kifejezte.

7. SCHRÉTER ZOLTÁN dr. tagtársunk lemond választmányi tagságáról, minthogy soknemű elfoglaltsága miatt üléseinken részt nem igen vehet. A választmány nem kívánja egy tagjától sem, hogy minden ülésen megjelenjen, s ez okból SCHRÉTER tagtársunk lemondását sem fogadja el, hanem óhajtja, hogy működését a lehetőség szerint a hátralevő trienniumban is folytassa a társulatban.

8. A m. k. Belügyminiszter Ur 1913 júl. 11-én kelt 103,071. I. A. sz. átíratára kapcsán társulatunk módosított alapszabályait visszaküldi oly megjegyzéssel, hogy a fiókegyesületek s külön szervezettel bíró szakosztályok szervezete és az anyaegyesülethez való viszonya az alapszabályokban meghatározottassék. Ezen leiratot a székesfőváros tanácsa 1913 nov. 17-én kelt A. 96,674. XIV. ü. o. számú átíratával közli dr. SCHAFARZIK FERENC elnök úrral.

Elnöklő másodelnök a felolvasott leirattal kapcsolatban felhívja az elsőtítkárt, hogy terjessze elő a Barlangkutató Szakosztály átíratát is, minthogy a két ügy szorosan összefügg.

9. Elsőtítkár erre felolvassa a Barlangkutató Szakosztálynak 1914 január 6-án kelt és a Nagyteltekintetű Választmányhoz intézett 2. számú beadványát, amelynek lényege az, hogy a Szakosztály örökítő és alapító tagjainak helyzete tisztáztassék. Ugyanis a Barlangkutató Szakosztály ügyrendjének 8. pontja szerint a lapító és örökítő tag az, aki 100 illetőleg 200 K összeggel előfizet, tekintet nélkül arra, hogy tagja-e vagy sem az anyatársulatnak. A Földtani Társulat 1913 június 4-iki választmányi ülése viszont kimondotta, hogy az Ügyrend szelleme az, hogy a szakosztálynak örökítő s alapító tagjai is csak azok lehetnek, akik az anyaegyesületnek is tagjai. Eme határozatot a szakosztály sérelmesnek tartja és kéri a választmányt, hogy eme határozatot vonja vissza. PAPP KÁROLY elsőtítkár szerint a határozat visszavonása teljesen tárgyaltalan, minthogy a Belügyminisztérium Alapszabályaink módosítását eddigelé nem engedélyezte, s ily módon a szakosztályi Ügyrend eddigelé amúgy sem érvényes.

HORUSITZKY HENRIK és KORMOS TIVADAR választmányi tagok nézete szerint a szakosztály és az anyaegyesület között levő ellentétet oly módon lehetne kiegyenlíteni, hogy az Ügyrend világosan mondja ki azt, hogy alapító és örökítő tagsági díjat bárki fizethessen a szakosztálynak, azonban működő tag csak az lehessen, aki az anyaegyesületnek is tagja.

Többek hozzászólása után elnöklő másodelnök kimondja, hogy a választmány többségében az a nézet alakult ki, hogy a szakosztálynak alapítója, örökítője bárki lehessen, azonban jogokat a szakosztályban csak az gyakorolhasson, aki az anyaegyesületnek is tagja. Ezekután indítványozza, hogy úgy az alapszabálmódosításokra, mint a szakosztályi tagok helyzetének tisztázására bizottság küldessék ki, amelynek tagjai EMSZT KÁLMÁN dr., PÁLFY MÓR dr. és TIMKÓ IMRE választmányi tagok legyenek.

Ezen bizottság közvetlenül tárgyaljon a Barlangkutató Szakosztályból kiküldött bizottsággal.

Elsőtítkárr ajánlja, hogy a két bizottság minél előbb közös tárgyalást kezdjen, s mihelyt megegyezés történik, a másodelnök úr elnöklete alatt közös határozatot hozzon, amely határozat a január 28-iki választmányi ülés elé kerüljön.

A választmány ezért felkéri SZONTAGH TAMÁS dr. másodelnök urat, hogy a két bizottság működését vezetni szíveskedjék. A közös határozatot a január 28-iki választmányi ülés, illetőleg a februári közgyűlés lesz hivatva szentesíteni.

SCHAFARZIK FERENC elnök úr 8 óra előtt 5 perccel a választmányi ülésen megjelenve, szintén óhajtja, hogy az anyaegyesület választmánya a szakosztállyal minél előbb békés megegyezésre jusson.

PAPP KÁROLY titkár kéri a választmányt, hogy az alapszabálmódosításokkal kapcsolatban a 20. szakasz is olyképp módosíttassék: «Az elsőtítkárr vezeti az ügyeket és az ülések jegyzőkönyvét; a szerkesztőbizottság közreműködésével szerkeszti a kiadványokat».

A választmány a szerkesztőbizottságnak alapszabályszerű kimondását nem tartja szükségesnek, mert a szerkesztés kérdését a választmány csak ügyrendbeli dolognak vélvén, a szóbanforgó választmányi megállapodást nem óhajtja ilyen állandó módon rögzíteni.

10. Titkár jelenti, hogy a februári közgyűlés a pénztárvizsgáló bizottság tagjaiul ILOSVAY LAJOS, LŐRENTHEY IMRE és PETRIK LAJOS urakat kérte fel. Elnök ajánlja, hogy a nagy mértékben elfoglalt ILOSVAY LAJOS tiszteleti tag úr helyettesítésére a választmány EMSZT KÁLMÁN dr. választmányi tag urat kérje fel. Elnöklő másodelnök ezekután kimondja, hogy f. hó 25-én tartandó pénztárvizsgálaton ILOSVAY LAJOS úr helyettese gyanánt EMSZT KÁLMÁN dr. úr fog megjelenni.

Elnöklő másodelnök végül megköszönvén a Barlangkutató Szakosztály titkárának a mai ülésen való szíves közreműködését, estéli negyed kilenc órakor az ülést berekeszti. Jegyezte PAPP KÁROLY dr. elsőtítkárr.